GAZETA KRAKOWSKA

Nro 62.

Z KRAKOWA DNIA 4 SIERPNIA 1811 Roku W NIEDZIELĘ.

D. 27 Lipca w Szkołach Przygłownych odprawiły się publiczne popisy z Nauk całorocznych, języków i rysunków przez 6 dni ciągle trwaiące; na których mimo prac do urzędu przywiązanych znaydował się JW. Kasper Wielogłowski, Zastępca Prefekta, Depart. Krak. Wchodził On w odpowiedzi edukuiącey się tu młodzieży Obywatelskiey, aby się mocniey przekonał o odniesionych pożytkach z nauk.

Na tychże popisach od Wysokiego Dozoru Szkół Dep. Krak. Delegowany Współczłonek JW. JX. Łancucki, Infułat kościoła Archi-Presbyteralnego P. M. Mąż z światła i cnot obywatelskich powszechnie znany i wielbiony przez czas wszystek popisow przytomny, doświadczał poiętności i stosowne do obiektow zadawał pytania, na które młodzież szkolna z nayżywszą chęcią i do ukontentowania słuchaiących szanownych Gości płci oboiey odpowiadała. Po zakończonych popisach JW. Delegowany w mowie pełney nauki i mocy oddał sprawiedliwość pracom zgromadzenia Nauczycieli. Uczniom zaś wyraził zupełną swoią satysfakcyą, zachęciwszy ich aby się co raz bardziey starali pozytkować z wyższych nauk, na które postąpić zasłużyli.

D. 28 wszyscy uczniowie szkół odprawili nabożeństwo Spowiedzi w kościele Akademickim S. Anny.

D. 29 Lipca po wotywie, *Te Deum*, benedykcyi i Aspersyi, zeszli się na Amfiteatr Szkoły, gdzie JPan Himonowski, Pro. Rektor Szkół przeczytał promocyą im z niższey do wyższey klassy, a 40 ubozszem studentom z obyczaiow i pilności celnieyszem w przytomności wszystkich rozdał pieniężne zasiłki z funduszow publicznych zwanych tu Bórkarnem. Poczem rozeszli się na wakacye do domow.

Stosownie do wydanych przepisow od Prześ. Izby Edukacyyney dla Dozorow Departamentowych Szkół publicznych odprawiły się examinia i popisy po szkołach w objęciu miasta Krakowa znayduiących się tak mezkich iako i niewieścich, iako to: męzkich u S. Barbary, u Bożego Ciała, na Podgórzu, u WW. Swiętych, u S. Szczepana, u S. Salwatora. Panieńskich u S. Jana, u S. Jędrzeia w Krakowie i na Zwierzyńcu u Panien Norbertanek. Do których examinow Delegowany od Dozoru Departamentowego JPan Michał Dymidowicz, Profesor wysłużony i Wizytator Szkół wyższych, po skończonych examinach u S. Jana w obecności JW. Zastępcy Prefekta, WW. Prałatow,

Kanonikow i wielu zacnych gości tak popisy zakończył:

" Delegowany od Prześ. Dozoru Szkół Departamentu Krakowskiego, abym się znaydował na popisach szkoły tuteyszey, nie mogę zamilczeć ukontentowania, iakie odbieram, uważaiąc układ nauk, sposob ich podawania, korzyść i postępek w tychże naukach Uczennic tey szkoły. Podam wierny rapport Prześ. Dozorowi Szkoł, a przez niego naywyższey Magistraturze nad Edukacyą publiczną, o wszystkim com widział, słyszał, i doświadczył w Uczennicach tey szkoły. —— Szanowne cienie serc czułych na ludzkość, a wdzięcznych swemu kraiowi pierwszych założycielow i Dobrodzieiow tego Instytutu! niech będzie wieczne wspominanie imion waszych. Każda czerpaiąca swe uzdatnienie do towarzystwa z tego źrodła przez Was naznaczonego, przydawać będzie chwały do uświetnienia imion Waszych! Wam zaś żyiący Dobrodzieie, Opiekunowie, Pomnożyciele i Rządzcy, którzy idąc torem pierwszych przyczyniacie się do pomnażania i utrzymania tey tak potrzebney dla tego stołecznego miasta i dla kraiu szkoły, w przekonaniu, że nie może bydź towarzystwo ludzkie szczęśliwe, gdzieby iedna połowa oświecona była, a druga w zaniedbaniu zostawała bez przyzwoitey stanowi i powołaniu swemu odpowiadaiącey Edukacyi, maiąc zawsze przed oczyma tę z doświadczenia ludzi i wiekow wynikłą prawdę: iakie matki takie dziatki, iakie gospodynie, takie gospodarstwo w obeyściu domowym, i taka czeladź, nie oszczędzacie iedni maiątkow, drudzy staran waszych, aby drugą połowę ludzkiego rodu uczynić zdolną do zrobienia i siebie i towarzystwa, w którym żyć maią, szczęśliwym. Wdzięczność Narodu gotuie dla Was niewygasłą pamięć i słodkie wspomnienie imion Waszych w poźne pokolenia.— Szanowne zgromadzenie. Mistrzynie i Nauczycielki tey szkoły! Wam oświadczyć winienem wdzięczność za Wasze troskliwe starania, odpowiadaiące zamiarom dobroczynnych Ustanowicielow tey szkoły, około wychowania drugiey połowy ludzkiego plemienia! nie oszczędzacie prac i staran Waszych w udzielaniu świateł i talentow tem młodym latoroślom płci Waszey. Macie stąd niezaprzeczone prawo do wdzięczności tego miasta i narodu, a co większa procz satysfakcyi i nagrody, którą znayduiecie w poczciwych sercach Waszych z dopełnienia tak ważney i wielkiey posługi, iaką iest oświecenie młodych rodaczek, zapewniacie ieszcze dla Was ową z niczem porównać się nie mogącą nagrodę, którą Nayświętszy Prawodawca S. Religii naszey zapewnia tym wszystkim, którzy przykładem, cnotą i nauką oświecaią bliźnich swoich. — Wam zaś przezacne młode Polki, którym się dostało szczęście bydź Uczennicami tey szkoły winszuię! Macie tu wszelką łatwość nabycia światła, talentow i cnot, które maią i powinny zdobić płeć Waszą, czyniąc Was miłemi Bogu, a przez zdatność i talenta lubemi towarzystwu, w którym żyć macie Winnyście wdzięczność Waszym Mistrzyniom i Nauczycielkom, nie mnieyszą iak Waszym Rodzicom, pamięć i wdzięczność Ustanowicielom, Dobrodzieiom i Opiekunom tey szkoły, pamiętaiąc zawsze, że rowną powinnością Waszą iest korzystać z dobrodzieystw oświecenia, przez pilne nabywanie światła, talentow, cnot i dobrych oby-

czaiow, iak zachować, wdzięczność dla Nauczycielek i Dobrodzieiow Instytutu, iako dla twórcow źrodła, z którego Wasze światło i przyszłe uszczęśliwienie czerpacie. — Panienki, które iuż kończycie nauki, pamiętaycie, że wszystkie Wasze sprawy życia tak macie kierować, aby w przykładnych postępkach Waszych okazywały się widocznie te przepisy i reguły, których poięcie czyni wam honor z popisow i examinow dzisieyszych; niech pamięć udziela ich sercu, które skłaniać będzie wolą do zachowania ich w sprawach i czynnościach wszystkich, a tak dacie przykład i zachęcenie młodszym do poszukiwania ochoczo i przyymowania tych świateł i talentow, które w praktyce zachowane, zdolne są uczynić Was szczęśliwemi. — Młodsze zaś Panienki, nie daycie się wyprzedzać Waszym starszym współuczennicom w nabywaniu światła, nauk i przystoynych obyczaiow, a wszystkie razem usiłuycie odpowiadać zamiarom Rządu, oczekiwaniu Rodzicow i krewnych Waszych, a nadewszystko nadziei kochaney Oyczyzny, która w przyzwoitym oświeceniu płci Waszey, niewątpliwe uszczęśliwienie kraiu naszego zakłada. „

U S. Jędrzeia i u PP. Norbertanek zakończył popisy w te słowa:

"W celu dopełnienia dobroczynnych zamiarow Rządu, opiekuiącego się wychowaniem młodzieży płci oboiey kraiu naszego, przez ustanowioną Magistraturę naywyższą czuwaiącą nad tymże wychowaniem, a z tey woli Dozor szkół Departamentu Krakowskiego wyznaczył mnie, abym świadkiem będąc popisow i examinow szkoły tuteyszey dał rapport o wszystkim Dozorowi, a przezeń Magistraturze naywyższey nad Edukacyą publiczną przełożoney. Oddam świadectwo prawdzie, doniosę o wszystkim com widział, słyszał i doświadczał w Uczennicach tey tu szkoły. — Przewielebna Xięni! Szanowne Zgromadzenie Nauczycielek szkoły tuteyszey! Wam oświadczyć powinienem wdzięczność za Wasze dobroczynne starania, gorliwe prace łożone w celu wspierania chęci pełnych ludzkości i dobra Oyczyzny kraiowego Rządu w zaprowadzeniu i utrzymywaniu Edukacyi potrzebney młodym płci Waszey Polkom. Dotrzymuiąc Bogu ofiary miłości serc i dusz Waszych, czynicie ofiarę z miłości własney, z talentow i pracy trudniąc się sztuką oświecenia, prostowania i skłaniania ku dobremu serc bliźnich płci Waszey, aby się stały i sobie samem i towarzystwu pożytecznemi. Dopełniacie tym sposobem całkowicie przykazania o miłości Boga i bliźniego, za co procz nagrody przyszłego żywota wdzięczność Obywatelow tego miasta i kraiu jest Wam bezwątpienia zaręczona, procz tego pociecha poczciwych serc, którą odbieracie z zasłużenia się dobrze swemu kraiowi jest także dla Was szlachetney nagrody udziałem, a przytem wdzięczność samych Uczennic zaręcza słodkie wspominanie imion Waszych w poźne pokolenia. Pokazuiecie widocznie na sobie samych, że można i Bogu służyć i swoiey Oyczyznie. Oby przykład Wasz tak chwalebny znalazł iak nayprędzey naśladowcow we wszystkich ślubami Bogu obowiązanych osobach! Wnetby uyrzał kray nasz rozszerzaiące się światło między klassami kraiowego ludu, obyczaie i cnoty towarzyskie swoie źrodła. A Rząd kraiu troskliwy o uszczęśliwienie i dobry byt mieszkańcow tey zie-

)s(

mi, miałby pociechę, że iuż założył kamien węgielny pomyślności ludu, gdy wszyſtkie ſtany i klaſsy narod składaiace, maią sposobnośc oświecenia się, kształcenia rozumu, serca i zmysłow w naukach, każdey respective klaſsie ludu potrzebney. —Wam, Przezacne młode Polski Uczennice tey szkoły! winszuię, że macie szczęście czerpać z niey iak ze źrodła światło nauk, cnot i dobrych obyczaiow, które maią zdobić w każdym ſtanie życia płeć Waszą. Więcey tu nabydź możecie nauki i talentow niżeli w naylepszych pensyach iakichkolwiek. Winnyście wdzięczność Przewielebney Xięni, Szanownym Nauczycielkom i Nauczycielom Waszym: tę zaś wdzięczność naylepiey okażecie w skutku, kiedy we wszyſtkich poſtępkach i czynnościach Waszych wydawać się będzie, że te nauki; te przepisy cnot i obyczaiow, które dziś tak pięknie i zręcznie w obliczu Przezacnych gości opowiadałyście, przeszły z pamięci do serca, które skłaniaiąc wolą do czynienia wszyſtkiego umieiętnie i zawsze dobrze, uczyni Was Bogu miłemi, a Wam samem i towarzyſtwu, w którym żyć będziecie, pożytecznemi.—— Panienki na funduszu będące! przykładać się macie do nauk i robot zdobiących płeć Waszą z dwoiakiego względu: raz, żebyście się ſtały samo iak nayprędzey uzdatnionemi, drugi raz, żeby inne młodsze korzyſtać mogły z uczęſtnictwa Dobrodzieyſtw oświęcenia.,,

W szkołach męzkich parafialnych, tenże zachęcał dzieci do nauk im potrzebnych względnie do ich ſtanu, ſtawiaiąc przed oczy: że umieiąc dobrze czytać, pisać, rachować, poznaią co powinni Bogu, Rodzicom, Bliźnim swoim i Oyczyznie, a w sposobie życia sobie przyzwoitego w społeczności będą mogli wybierać pomoce i środki naydogodnieysze, przynoszące z pracy rzetelny pożytek im samym, a kraiowi zaszczyt i wygodę. Ze w szkołach swoich nauczyć się powinni, iak obyczaie swoie układać maią, aby miłość, boiaźń Boga, rzetelność, pracowitość i przywiązania do Oyczyzny wydawały się zawsze we wszyſtkich czynnościach, którem się w dalszym życiu zatrudniać będą. Ze wdzięczność Rządowi za troskliwą opiekę, Dobrodzieiom szkoły i Nauczycielom za ich ſtarania i pracę okażą widocznie, kiedy w naukach im podawanych poſtępować będą tak, żeby można było powiedzieć o każdym uczniu kończącym nauki tey szkoły: nauczył się i umie, co mu ieſt potrzebne, aby sposobiąc się daley w swoim przeznaczeniu był szczęśliwy i kraiowi pożyteczny. Nie masz bowiem biednieyszego ſtanu człowieka na tym świecie, iak kiedy nic nie umie; taki ieſt ciężarem społeczności, ledwo nie tak, iak z urodzenia kaleka na głowę, ręce i nogi, takich wiele między sobą rachuiąc społeczność, w żaden sposob szczęśliwą bydź nie może. A zaś mieszcząc ludzi, z których każdy zna obowiązki swe i wiernie ie dopełnia, może się sprawiedliwie szczycić, że rzetelney pomyślności skutkow doznawać będzie. Do tego zmierzaią chęci i zamiary Rządu kraiu naszego i to ieſt powinność młodych Polakow odpowiadać tym zbawiennym układom wychowania młodzieży kraiowey.

W powyższych szkołach znaydowało się uczniow iako to: u S. Jana 60, u S. Jędzeia 75, u Norbertanek 22 Panienek; u Swiętey Barbary 379, u Bożego Ciała 37, u WW. Swiętych 45, u S. Szczepana 33, u S. Salwatora na zwierzyńcu 38, na Pod-

górzu 68, pomiędzy któremi znayduią się i dzieci wyznania Moyżeszowego, na Tyńcu, o milęod Krakowa, 42 uczniow.,

Z Paryża d. 18. Lipca.

Zapewniaią, iż ciało prawodawcze w tym ieszcze tygodniu posiedzenia swoie ukończy.

Wierszopis Esmenard, który przypadkiem utracił życie w kraiu Neapolitańskim, był iednym z pisarzow czyniących narodowi zaszczyt i siebie unieśmiertelniaiącym. Zwiedził on Grecyą, Turcyą i część Azyi i posiadał bardzo wiele wiadomości, połączonych z żywemi wyobrażeniami, które się w wszystkich iego dziełach pokazuią. Jego wiersz o żegludze i tryumf. Traiana zawsze będą czytane.

Dla rozpoznania przyczyn i okoliczności kapitulacyi Wyspy Francuzkiey (Jsle de France) wyznaczona była kommissya, która składała się z Marszałka Hrabiego Serurier, iako prezyduiącego, a Hrabiego Dejean, pierwszego jeneralnego inspektora indzynierow, Senatora Hrabiego Lamartillier i Radzcy stanu, Hrabiego Gassendi, iako członkow. Kommissya ta zdała pod d. 4 Lipca Cesarzowi rapport. Wyspa Francuzka ma 14 mil Francuzkich długości, 9 szerokości, a 35 całego obwodu. Ludność iey wynosi 14,000 białych lub wolnych ludzi czarnych i 60,000 niewolnikow. Jenerał Decaen był od Września 1803 jeneralnym, iey rządzcą. Wyspa Francuzka i inne do niey należące wyspy kwitnęły pod iego zarządzaniem. Jenerał Decaen miał około 2000 woyska. Przez wiele zdobyczy, które marynarka Wyspy Francuzkiey czyniła, utrzymywała się ta osada i ściągnęła nienawiść i uwagę Anglikow. D. 27 Listopada 1810 i dni następnych wysiedli tam Anglicy w 23,590 ludzi, pomiędzy któremi znaydowało się 14,350 Europeyczykow. Flota ich składała się z 1 liniiowego okrętu, 12 fregat, 6 slopow, 9 kompanicznych i 62 przewozowych statkow. W chwalebnych potyczkach, które po wylądowaniu Anglikow zaszły, był Jenerał Maesen raniony. Gdy nadeszła ieszcze na 7 okrętach dywizya z przylądka Dobrey nadziei; gdy tak bardzo przemagała siła nieprzyiacielska i gdy wyspie tey brakowało żywności i sposobow do obrony, skłonił się zatem Jenerał Decaen, zachowawszy nienaruszoną sławę Francuzow i chcąc 2000 walecznych ludzi dla Francyi utrzymać, do kapitulacyi, którą d. 3 Grudnia podpisał. Roztrząsaiąca kommissya mniema przeto, iż utratę Wyspy Francuzkiey przypisać należy niedostatkowi woysk, żywności i pieniędzy, których okoliczności nie dozwalały dostawić Jenerałowi Decaen z oyczyzny.

P. Mollerus, prezydent skarbowey kommissyi, zdał ciału prawodawczemu d. 15 b. m. sprawę o rachunku skarbowym z roku 1811go, który mowcy rady stanu d. 8 temuż ciału podali. Po wystawieniu wielorakich z tego rachunku korzyści, zamieniony ten w ustawę został.

Minister stanu Hrabia Regnault de St. Jean d'Angeli, otrzymał od J. C. K. Mci pozwolenie noszenia wielkiey wstęgi orderu Leopolda, którą go Nayiaś. Cesarz Austryacki przyozdobił.

W sobotę umarł tu P. Longeon, członek instytutu, w 86 roku życia. Był on Nestorem pieśniopisarzow i w ostatnich dniach życia pisał ieszcze pieśni. Na-

zwać on się może Anakreonym Fracuzkim. Znaczna liczba członkow koncilium narodowego i wiele znakomitych osob odprowadziło ciało iego do grobu.

Dziennik państwa zawiera następuiący artykuł z Szleswika pod d. 8 Lipca: "Hrabia Gottorp (były Król Szwedzki Gustaw Adolf) opuścił Angliią. Przybył przed kilku dniami do Toningi i oświadczył myśl swoią, iak zapewniaią, iż uda się do swey familii do Szwabii. „

D. 15 znaydował się J. C. K. Mość na radzie handlowey w Trianon.

Mamy tu teraz 23ci stopien ciepła.

D. 11 oglądał Cesarz wewnętrzne urządzenie pałacu Wersalskiego.

Przez wyrok, wydany d. 11 Lipca w Trianon, mianował J. C. K. Mość jeneralnym sekretarzem prefektury departamentu wyższey Emsy: P. Heuberger, tymczasowego jeneralnego sekretarza, a radzcami teyże prefektury: PP. Struckmann, Reichmeister, Bassche, Reinharda i Ostmanna. Przez inny wyrok pod tymże dniem radzcami prefektury departamentu uyściow Wezery: PP. Pavenstedt, adwokata, Schone, municypalnego radzcę, Wisch, właściciela gruntowego, Marschner, prezydenta w Hechthausen i Ostermeyer, podprefekta. Przez trzeci wyrok pod tymże dniem jeneralnym sekretarzem prefektury departamentu uyściow Elby: P. Gries, zastępcę prezydenta miasta Hamburga, a radzcami teyże prefektury: PP. Kniessen, tymczasowego radzcę prefektury, Knorre, członka rady municypalney, Sillem, właściciela gruntowego, Wolters, adwokata, i Heise, adwokata.

Z Londynu d. 12 Lipca.

(Z Monitora.)

Nadeszłe wczorayszą pocztą z Helgoland listy zawieraią niespodziewaną wiadomość o odieździe Króla Szwedzskiego Gustawa Adolfa do Danii. Zapewniaią, iż w złości z przemowienia się z Angielskim officerem względem niewiadomey okoliczności, rzucił się na otwarty statek i zapłynął szczęśliwie do Eyder. Przypomnieć sobie potrzeba, że Gustaw Adolf na kilka dni pierwey upraszał kapitana przybyłego tam Duńskiego okrętu pod banderą pokoiową, ażeby go do Danii zabrał, lecz kapitan wymawiał mu się, iż to sprzeciwia się iego rozkazom.

W iednym z listow z Helgoland pod d. 4 b. m. czytamy, że między tą wyspą i lądem przecięte są wszelkie związki, i że przedsięwzęte na przeciwnym brzegu środki daleko bardziey zostrzone zostały od zaięcia tey wyspy przez Anglikow. Funt Brazyliyskiego cukru przedaią na tey wyspie po półtora solda (7 1/2 gr. p.) a kawy pożadney cenie sprzedać nie mogą.

Obraz Francuzkiego państwa, który ciału prawodawczemu poddany został, a teraz w pismach naszych umieszczony, sprawił wielkie wrażenie na giełdzie Londyńskiey. Cesarz daie w nim poznać, iż iego nadzieie pokonania Arglii, gruntuią się na zniszczeniu naszych dochodow; zdaie on się znać dobrze prawdziwe nasze systema, pokładaiąc swoie nadzieie na ślepym uporze naszym obstawania przy tym systemacie. Mowi bowiem, iż systemat ten w przeciągu 10 lat skarb nasz zniszczyć musi. Nayzapaleńsi stron-

nicy papierowych pieniędzy mogaż co powiedzieć przeciw temu przepowiedzeniu?

Z Liwerpoolu donoszą, że dwa Angielskie okręty, które zawinęły do St. Andrews, zabrane zostały przez dwie Amerykańskie szalupy.

List z obozu Lorda Wellington pod d. 11 Czerwca podaie iego siły iak następuie: Piechoty Angielskiey 12,000, Portugalskiey 10,000, Hiszpańskiey pod Blakiem i Kastanosem 10,000; ogółem 32,000. Jazdy Angielskiey 2800, Portugalskiey 3000, Hiszpańskiey 1000 i artyleryi 1000. Ogółem 37,800 głów. Korpus Spencera nie wchodzi do tego rachunku. Podług listow z Portugalii 31 pułk iest zwinięty; lecz nie wiadomo dla czego. Officerowie iego wraiaią do Anglii.

Siła morska północney Ameryki składa się teraz z 12 fregat o 16 i 44 działach, 6 brygow, 3 szonerow, 170 armatnych szalup, 4 bombowych statkow. Sześć fregat, 5 brygow i 3 szonery znayduią się w aktualney służbie. Inne okręty są rozbroione.

Rapport od rady Królowey podpisany w sobotę został od wszystkich członkow. Lekarze oświadczyć iednomyślnie mieli, że Król Jmć nie znayduie się w stanie do obięcia napowrot obowiązkow Krolewskich, i że zresztą choroba iego nie doszła iescze do tego stopnia, żeby wątpić można o iego wyzdrowieniu.

List z Nowegoiorku pod d. 25 Maia donosi o wielkim pożarze w tem mieście, który dwa dni trwał i przeszło 100 domow spalił.

Z obawy woyny między Angliią i Ameryką odpłynęło stąd wiele Amerykanow do swoiego kraiu. W zachodnio-indyyskich naszych osadach zakazano wypłacać Amerykanom więcey nad 300 f. szt. w gotowych pieniądzach; za resztę należytości swoich powinni brać osadowe towary.

W zachodniey Indyi zaczenaią się dać czuć złe skutki z panowania Murzynow na St. Domingo. Buntownicy ci nie szanuią nawet Angielskiey bandery; rabuią i zabieraią wszystkie okręty Angielskie, które natrafią.

Postępek Komodora Roger, dowodzcy fregaty Prezydentka, przy odparciu attaku Angielskiego statku Mały Bełt, miał prezydent ziednoczonych stanow pochwalić i podane zażalenie przeciw niemu odrzucić.

Z Plimutu popłynęły do Ameryki fregaty Samson i Surveillant, i kilka innych maią za niemi płynąć.

Papiery spadły wczoray ieszcze o $2\frac{1}{2}$ od sta.

D. 10 przybył okręt Magnet z Nowegoiorku do Liwerpoola. Wszystko w Ameryce przybiera postać woyny i codziennie spodziewaią się przytrzymania własności Angielskich.

Amerykański okręt, Independent, zabrany został na morzu Baltyckim przez nasz okręt woienny le Courageux.

D. 28 p. m. bryg Królewski Firm rozbił się w zatoce Cancle i spalił go wyratowany lud iego.

Na wniosek Lorda Stanhop przeszedł w parlamencie bill następuiący:

Akt zapobiegaiący, ażeby kraiowe złote pieniądze nie były droższy w zapłatach wydawane lub przyymowane iak w wartości grubey monety; zabraniaiący daley ażeby bilety rządowe i banku Angielskiego nie były w niższey wartości w zapłatach

przyymowane, nad wartość na nich wyrażoną.

Nie możemy ieszcze (wyraża dziennik Goniec) zaspokoić publiczney niecierpliwości względem położenia rzeczy na półwyspiu Hiszpanskim. Rząd nie odebrał żadnych dalszych doniesień od Lorda Wellingtona. Tymczasem rozchodzą się smutne wieści. Podług iednych zayśdź miała pięć dni trwaiąca bitwa, w którey Lord Wellington zabity został. Podług drugich zabrany ten Jenerał został w niewolą przez Francuzow. Podług trzecich nakoniec nie zaszła żadna bitwa, ponieważ woysko nasze spieszno uchodziło.

W ostatni wtorek udali się tak zwani Bawołowie dla czapek, które z bawoley skory noszą, w liczbie 287 ludzi do Plimutu. Jest to reszta korpusu, który pod Albuhera zniszczony został.

Okręt Gleaner popłynął z listami do Ameryki, w których żądane iest wyiaśnienie względem rozprawy między fregatą Amerykańską Prezydentką i Angielskim okrętem Mały Bełt. Okret ten ma w krotce wrocić i w pewney wysokości czekać na Admirała Jorke. Odpowiedź rządu Amerykańskiego kierować będzie dalszemi krokami tego admirała.

Od gwinei podana została parlamentowi prozba, ażeby iey przez zakaz wywozu nie wypędzono tem prędzey z wszystkich trzech królestw, &c.

Wczoray zapowiedziano w gospodzie Loyds, iż odprawi się zgromadzenie handluiących kawą kupcow, dla obmyślenia naydogodniyszych środkow do zapobieżenia stratom, iakie w teraznieyszem przykrem połozeniu handel ponosi. Stan kupiecki prosił ministrow przez deputacyą o pomoc, na co P. Percewal odpowiedział, iż kupcy maią rządowi podać obraz swoiego położenia. Celem powyższego zgromadzenia iest więc ułożenie takiego przełożenia.

Z Soloturny d. 9. Lipca.

Do 6 b. m. Powrocili tu PP. Flüe i Müller Friedberg z swoiego poselstwa do Paryża. — Wczoray postanowił seym iednomyślnie, iż wszyscy Szwaycarowie pod utratą prawa obywatelskiego i maiątkow opuścić maią służbę Angielską.

Z Swinemiinde d. 9. Lipca.

Dla obrony portu tuteyszego porobione tu zostały pod zarządzaniem Porucznika od indzynierow Hülsen znaczne fortyfikacye, a mianowicie obszerny szaniec na uyściu rzeki Swiene, z którego wielkie działa zasłaniaią dzielnie nietylko port, ale nawet całe przedporcie. Zrobiono tam także piec do rozpalenia prędko kul; możemy zatem bydź pewnemi, iż każdy zamysł nieprzyiaciela przeciw miastu naszemu zaraz zniszczony zostanie.

Z Altony d. 21. Lipca.

Wczoray w wieczor przybyła tu Xżna Ludwika Karolina, Królewna Duńska, z swoim małżonkiem, Xciem Wilhelmem Hessen-Kassel, z Frankfortu.

Wczoray mieliśmy tu w tym roku naywyższy stopień ciepła: będący na słońcu ciepłomierz Reaumura okazywał o 2 godzinie po południu 38my, a w cieniu 28my stopień ciepła. W wieczor powstała okropna błyskawica nad miastem naszem, a o dwie mile uderzył we wsi Schönfeld piorun w folwark i wszystkie budynki spalił.

DODATEK

DO № 62.

GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 4 SIERPNIA 1811 Roku W NIEDZIELĘ.

Z Fehmarn d. 19. *Lipca.*

D. 18 b. m. o godzinie w pół do trzeciey z rana usiłowały Angielskie okręty na nowo zabrać stoiące tu Duńskie statki lub spalić; lecz przez baczność i czynność tuteyszego dowodzcy i dobrze kierowany ogień z batteryi zostali Anglicy, którzy dostali się iuz byli na ieden z naszych statkow, odpartemi. Jedna z Angielskich barkow musiała bydź kartaczami przedziurawiona, ponieważ widziano, że lud śpieszno się z niey na drugą przesiadł i do niey ią przywiązał.

Z Westfalii d. 10. *Lipca.*

W Magdeburgu znayduie się teraz bardzo liczna załoga, dla którey powieziono z Forchheim 259 wiader wódki.

Z Angielskiey floty na morzu Baltyckim pokazuią się tylko poiedyńczo krążące okręty, które zdaią się bydź przeznaczone dla przerwania handlu między Pruskiemi i Duńskiemi portami.

Nayiaś. Królestwo Westfalscy przenieśli się do letniego mieszkania w Katharinenthal, ponieważ w pałacu Napoleonshöhe zakładaią nowe wschody.

Gdy naywięcey w nocy popełniane bywaią wielkie zbrodnie, przeto jeneralny dozorca żandarmow w Westfalii wydał rozkazy, aby w czasie podłożenia ognia, zaboystwa i innych zbrodni, każdy człowiek był aresztowany, który w swym domu nie spał i nie może okazać dla czego oddalił się z domu.

Z Konstantynopola d. 20. *Czerwca.*

D. 14 b. m. złożonemi z urzędow i do Anatolii odesłanemi zostali Kiaia-bey (minister wewnętrzny) Morali Osman-effandi, i Zarbhana-emini (W. mennicarz) Czelebi Mustafa-effendi. Mieysce pierwszego zastąpił były Kanclerz państwa Halet-effendi, a drugiego dotychczasowy Defterdar (W. podskarbi) Tahsin Hassan-effendi. Były Mektubschi w obozie, Rauf-bey, otrzymał urząd W. podskarbiego. Przyczyna złożenia powyższych dwoch ministrow nie doszła do publiczney wiadomości.

Wystrzały z dział tak w seraiu, iako też z batteryy i floty oznaymiły d. 16 w wieczor o urodzeniu się drugiey Sułtanki, która otrzymała imie Salihy.

D. 18 Czerwca był znowu dla przedmieścia Peru dniem przestrachu i spustoszenia. O godzinie 3 w nocy wszczął się zapuszczony przez nieostrożność z lulki ogień w stayni iednego Ormianina na rogu ulicy, na którey znayduie się pałac poselstwa Rossyyskiego, i rozniecony wiatrem tak nagle się rozszerzył, iż nim zdążono na ratunek, prawie wszystkie cztery rogi znaney krzy-

żowey ulicy w płomieniach były. W mniey 3 godzin spaliło się wraz z domami poselstw Austryackiego i Rossyyskiego przeszło 20 prywatnych domow.

Z Neapolu d. 3. Lipca.

Nayiaśnieysi Królestwo, którzy wyiechali byli do Castellamare, powrocili stamtąd wczoray do Neapolu.

Do Otranto przybył d. 25 Czerwca po pięciodniowey żegludze okręt Francuzki z Korfu. Przywiozł on wiadomość, że 10 wyszłych z Otranto barkow pomimo ścigania nieprzyiacielskiego bryga zawinęły szczęśliwie do Korfu. W wodach pod Korfem krąży 10 większych i mnieyszych nieprzyiacielskich woiennych okrętow.

Kapitanowi fregatty Grasset Roize, który z brygiem Kalabryyczyk i 3 galiotatami krążył na wysokości wyspy Ponza, udało się zabrać d. 21 Czerwca nieprzyiacielskiego korsarza Fortuna. Okręt ten wypłynął był d. 11 Czerwca z Palermo i miał na sobie 6 dział i 30 ludzi. Gdy zaraz potem pokazały się iedna fregata Angielska i bryg, popłynął zatem Kapitan Grasset Roize z swoią flotyllą i zdobyczą do wyspy Ponza.

Sławny xięgarz i drukarz Bononi otrzymał od Cesarza Francuzow 3000 fr. pensyi. Król zaś Neapolitański posłał mu brylantami wysadzone ozdoby orderu obu Sycyliy.

Z Rosenheim nad rzeką Inną d. 12. Lipca.

Przed ostatnią woyną znaydował się tu na bystrey rzece Inn drewniany most po którym z niebezpieczeństwem iezdzono; lecz i ten w rzeczoney woynie zniszczony został. W przeciągu ostatnich 7miu miesięcy wystawił tu Tayny radzca Wiebeking łukowy most, po którym onegday pierwszy raz przeiechano. Ma on 3 łuki, z których każdy iest 124 stóp szeroki, a wielkie fillary, na których się łuki opieraią, są znaytwardszego kamienia. Wyładowana bryka solą, którą ciągnęło 10 koni przeszła naypierwey po tym moście, a bynaymniey się nie ugiął. Bryka, konie i ludzie, którzy przez ciekawość szli koło niego, ważyli razem 344 cetnarow. Jest to 17ty drewniany most w Bawaryi, który zbudowany iest z dębowego, modrzeiowego i sosnowego drzewa, i obiecuie 500 lat trwałości. W czasie woyny większa część iednego łuku może bydź w 30 minut rozebrana.

Rozmaite Wiadomości.

W kraiu Wirzburskim przytrzymano człowieka, który wpuszczał w bieg dobrze naśladowane, tylko cokolwiek żółtawe, talary. Zabity on na mieyscu został, ponieważ przy braniu siebie czynił odpor.

Z Odessy popłynęły iuż statki z zbożem do Konstantynopola. Dozwolenie wywozu zboża do Turczech, uważaią tu iako znak zbliżania się obu mocarstw do siebie.

Podług kalendarzyka Cesarskiego na rok 1811 ludność Francyi wynosi teraz 40 milionow 202,000 dusz, a całe państwo Francuzkie składa się z 130 departamentow. W roku 1789 nie miała Francya iak 83 departamentow, i od tego czasu rozszerzyła się do 130. Paryż liczy 547,756 dusz ludności.

Xże Neufszatelski rozkazał 103,220 liw. wywołanych pieniędzy za nowe w kassach swoich wymienić.

Z wszystkiego srebra, które wywiezione zostało z Ameryki od odkrycia tey czę-

ści świata, możnaby, powiada P. Humbold, zrobić kulę, która miałaby przeszło 85 stóp Paryskich średnicy.

W kraiu Westfalskim wszystkie ubogie ustanowienia i plebanie nie maiące nad 500 fr. dochodu, uwolnione są od opłat sądowych.

Podług listow z Czech, JW. de Bourgoing Minister pełnomocny Francuzki przy dworze Saskim miał zeyśdź z tego świata u wód w Karlsbadzie.

Czytamy w Gazecie dworskiey Petersburskiey następuiący wstęp do przełożenia podanego Imperatorowi przez Ministra publicznego oświecenia względem edukacyi młodzieży kraiowey, powierzoney cudzoziemcom: — "W oyczyznie naszey edukacya cudzoziemska daleko rozpostarła swoie gałęzie. Szlachta, podpora państwa, często hoduie się pod dozorem ludzi iedynie własną korzyścią zaiętych, pogardzaiących wszystkiem tem, co nie iest cudzoziemskiem, nie maiących ani nauki. Za szlachtą idąc inne stany, powoli gotuią zgubę ogólnemu towarzystwu przez edukacyą swoich dzieci u cudzoziemcow. Kochaiąc oyczyznę, niepodobna bez smutku patrzeć na złe tak głęboko w korzenione. Przeznaczony do czuwania nad edukacyą współ-obywateli moich, poczytuię za nayświętszy obowiązek, wyszukiwać wszelkich sposobow dla usposobienia ich na prawdziwych synow oyczyzny. Nie odemnie zależy przełamanie ducha ważnieyszey części obywateli, wnosząc w ich familiie nieufność ku cudzoziemskim nauczycielom; lecz pod wielkim w pływem Monarchy mogę użyć narzędzi mnie powierzonych; a może prawidła od rządu przyięte staną się wzorem dla każdego prywatnego obywatela. W Imperium prawie sami cudzoziemcy utrzymuią wszystkie pensye; a rzadko kiedy maią przymioty do tego powsłania potrzebne. Nieznaiąc ięzyka naszego, a nawet go nie lubiąc, nie maiąc przywiązania do kraiu, względem ich obcego, wpaiaią w młodych Rossyan pogardę ięzyka naszego i oziębiaią ich serca względem wszystkiego tego, co iest domowem, a tak pośród Rossyi przerabiaią Rossyanina na cudzoziemca. Niedosyć na tem; ieszcze dla dawania nauk wybieraią cudzoziemcow, którzy powiększaią złe rozlane przez wychowanie, i wielkiemi krokami dążą do zniszczenia ducha narodowego. Uczniowie ich myślą i mowią po cudzoziemsku, i nie mogą ani kilku słow porządnie powiedzieć ięzykiem oyczystym. Na zapobieżenie temu złemu przekładam następne środki.„ (Tu następuią zapobiegaiące środki szkodliwemu temu zwyczaiowi.)

DONIESIENIA.

W domu zaiezdnym JP Szydłowskiego na ulicy Floryańskiey pod Nrm. 504 na 1szym pietrze, przybyły tu JP. Melchior Trumpy, ze Szwaycaryi, ukazuie Prześwietney Publiczności Figurę Anatomiczną kobiety, z wosku naydoskonaley ukształconą. — Sztuka ta zrobiona przez doskonałego mistrza, pod okiem sławnego Anatomika, JP. Fontana w Florencyi, iest nayprzednieyszém dziełem ręki ludzkiey; sztuka rownie rzadka, iak interesuiąca, przedstawuie Niewiastę kształtną i gustownie ubraną, któréy rozbieraiące sie wnętrzności, daią dokladne ich położenia i składu, oraz rozmaitych funkcyy wyobrażenie, bez narażenia skromności Spektatorow. Dla chcących poznać dokładnie skład naydrobnieyszy wnętrzności człowieka, sztuka ta naylepszą będzie skazowką, która we wszystkich miastach przez Professorow wydziału lekarskiego obeyrzaną i roztrząśnioną, za doskonałe dzieło w tym rodzaiu uznaną została.

Prezydent Municypalności Miasta wolno-handlowego Krakowa czyni interessowanym wiadomo, iż d. 26 b. m. o godzinie 9tey z rana w domu Municypalnym na ulicy Brackiey rozpocznie się licytacya wypuszczenia w trzech rocznią arendę od 1go Listopada mnieyszych realności mieyskich, iako to: sklepow, kramow, kramikow, piwnic, domkow, szpiklerzy i ogrodow. O warunkach tey arendy można powziąść uwiadomienie w kalkulaturze i Expedyturze tuteyszey, oraz od P. Myszkowskiego, Kommissarza Targowego. — W Krakowie d. 1 Sierpnia 1811. *Zarzecki, P. M.*

Kozdrayski, J. S.

Miernik Szawłowski przy magazynie furażowym twierdzy Pragi, za ukrzywdzenie w mierze Obywatela z Departamentu Siedleckiego dostawiaiącego furaż do wzwyż wspomnionego magazynu, został z rozkazu JW. Zastępcy Ministra Woyny, od służby oddalonym. — Przykład ten niech będzie przestrogą dla wszystkich Officyalistow służby żywności woyska, iżby swym obowiązkom zadosyć czyniąc nie ważyli się w żadnym względzie Obywateli na miarze i wadze krzywdzić. – Baczne oko wyższey ich władzy czuwaiąc nad tem zapewnia, iż każde przewinienie podobne nie uydzie bezkarnie, a w miarę przestępstwa kara zaostrzoną zostanie. — W Warszawie d. 20 Lipca 1811.

Zastępca Naczelnego Dyrektora Żywności Woyska.

Suchodolski.

Mieroszewski, Sekretarz.

List gończy. Sąd Policyi Poprawczey sześciu Powiatow obwodu Jędrzeiowskiego w Departamencie Krakowskim wzywa wszystkie władze tak Cywilne iako i Woyskowe, aby o kradzierze różne osobliwie zaś kradzież koni obwinionego i przekonanego z aresztu tuteyszego Sądu na dniu 22 m. i r. b. z pod straży zbiegłego Marka Woytasa czyli Tracza wyśledziły i tuteyszemu Sądowi za zwrotem łożonych na transport kosztow dostawiły, którego opisanie osoby się dołącza.

Opisanie osoby. Marek Woytas inaczey Tracz nazwany dla tego, iż iest Traczem i naywięcey Traczką lub stawianiem budynkow drewnianych się zatrudnia, iest rodem ze wsi Nasiechowicz Powiatu Miechowskiego, lat ma 46, wzrostu srzedniego, włosow gniadych, oczow burych, twarzy pociągławey, pełney, czarnawo zarastła, w sobie miernie otyły, nosi się w kapeluszu starym, w górniczey kitli płocienney, spodnie płocienne bez butow, w kaydanach, które iednak w ucieczce rozbić musiał, przebywać zapewne będzie w Powiecie Miechowskim lub Szkalbmierskim.

W Jędrzeiowie d. 23 Lipca 1811.

(Pod.) *Felix Piotrowski, Podsędek.*

Maciey Girtler, Pisarz.

Z strony Intendentury dóbr i lasow narodowych Departamentu Krakowskiego wiadomo się czyni, iż uskuteczniaiąc Reskrypt W. Zastępcy JW. Jeneralnego dóbr i lasow narodowych Dyrektora, z dnia 18 Czerwca r. b. Nro 166, będzie więcey daiącemu zadzierżawione małe polowanie, na lat 3 lub 6, ieżeliby sobie Kontrahenci życzyli, od 24 Sierpnia 1811. Mieysca do licytacyi przeznaczaią się następuiące:

a) w Zarnowcu. — b) w Stopnicy. — c) w Szydłowie. — d) i w Słomnikach.

Wszystkich przeto chęć licytowania maiących obwieszcza się, ażeby w wymienionych wyżey mieyscach, d. 24 Sierpnia r. b. o godzinie 9tey z rana znaydować się raczyli, gdzie każdemu punkta przedkontraktowe oznaymionemi zostaną.

W Krakowie dnia 20 Lipca 1811 roku. *Komar.*

Bogusławski Sekr.

Sąd Policyi poprawczey wydziału Krakowskiego podaie ninieyszym do publiczney wiadomości, że rzeczy rożne ruchome podeyrzane, iako to: korale, odzież, bielizna i t. p. przy odstawieniu Cyganow o kradzież obwinionych znalezione, ma w swem depozycie złożone. Właściciele przeto tych rzeczy maią się stosownie do ustawy kryminalney §. 518 w przeciągu roku iednego od daty dzisieyszey rachuiąc, tu do sądu zgłosić i prawo własności udowodnić, gdyż w przeciwnym razie rzeczy te sprzedane i zebrane pieniądze tym czasem tu w sądzie zachowane, a po zapadłym przedawnienia terminie funduszowi kryminalnemu przyznane zostaną. W Krakowie d. 31 Maia 1811.

Więckowski. H... ewski.

Michinski.